

TEHNIŠKI DAN
6. razred
KULTURNI DAN
7. razred

ŠEGE IN NAVAD NA SLOVENSKEM

Barbara Zupan, prof. in Matejka Jeraj Meh, prof.

JESENSKI OBIČAJI

- Dan mrtvih – vsi sveti
(1. november)
- Martinovo (11. november)

ZIMSKI OBIČAJI IN PRAZNIKI

- Miklavževanje (5. december)
- Lucijino (13. december)
- Božič (25. december)
- Štefanovo (26. december) -
žegnanje konj

- Tepežkarji (28. december): Otroci hodijo od hiše do hiše, tepežkajo odrasle in prepevajo.

*„Rešte se, rešte,
zdravi, veseli,
dolgi, debeli,
da bi dosegli sivo brado,
in dočakali leto mlado!
Friški bodite,
zdravi dobite,
vino pijte, ne vodo,
zelje jete, ne meso.“
(Štajerska)*

- Silvestrovo (31. januar)

- Novo leto (1. januar)

- Sveti trije kralji (6. januar)

https://www.youtube.com/watch?v=GKW_KOjYEzM

- Svečnica (2. februar): Na ta dan se po stari navadi v cerkvi blagoslavlja sveče.

FEBRUARSKI PRAZNIK IN ŠEGE

- 8. februar - slovenski kulturni praznik

- Valentinovo (14. februar)

- Pust (februar ali marec)

- Pepelnica (sreda po pustnem toroku):

Pepelnica je uvod v postni čas, v katerem naj bi se verniki odrekli grehu in se pripravili, da s Kristusom vstanejo k novemu življenju; pepelnična sreda je dan posta in zdržka mesa.

SPOMLADANSKA PRAZNOVANJA

- Dan žena (8. marec)
- Gregorjevo (12. marec) - ... dan, ko se ptički ženijo ...

- Cvetna nedelja (nedelja pred Veliko nočjo): Na ta dan nesemo k maši butare - snope.

- Velika noč (prvo nedeljo po prvi pomladni luni)
- Jurjevo (24. april) : Pomladni praznik, ki je danes ohranjen v Beli krajini, v Šentjurju je na Jurjevo občinski praznik.

Posebnost so LJUBLJANSKE BUTARICE. V njih je malo pravega zelenja (le šop brinja ali vejica ciprese ali pušpana). Značilnost so pobarvani (rdeča, modra, bela, rumena ali roza), zaviti in prepleteni oblanci.

*„Prošal je, prošal pisani vuzam,
došal je, došal Zeleni Juraj...“*

- Prvi maj (1. in 2. maj) - praznik dela
- Florjanovo (4. maj) : Sv. Florjan je zavetnik gasilcev.

Jajčarija je že stara ljudska šega, vezana na god sv. Florjana, ki se še vedno zvesto prenaša iz roda v rod.

Fantje na predvečer sv. Florjana pobirajo jajca in nato pripravijo jajčarijo.

*»Svetga« Florjana nosimo,
za jajce, špeha prosimo,
da bi vas obvaroval vseh nesreč,
pred ognjem pa največ ...«*

VELIKA NOČ

Velika noč je največji in najstarejši krščanski praznik. Kristjani se na ta praznik spominjajo Kristusovega vstajenja od mrtvih. Jezusa Kristusa so križali na veliki petek, tretji dan po tem (na nedeljo) pa je vstal od mrtvih (ponoči oz. zgodaj zjutraj).

SIMBOLI VELIKE NOČI

PIRHI – kaplje krvi

HREN - žebli

POTICA – trnova krona

VELIKONOČNA ŠUNKA –
Kristusovo telo

BARVANJE PIRHOV Z NARAVNIMI BARVAMI

Na spodnji povezavi si pogledaj, kako barvamo pirhe s čebulnimi olupki.

<https://www.youtube.com/watch?v=b5aNeIQjOw&t=48s>

Slika prikazuje, katera sestavina ti da katero barvo.

VELIKONOČNI OBIČAJI

Skrivanje pirhov: Odrasli otrokom na vrtu ali v stanovanju skrijejo pirhe, ki jih otroci potem iščejo.

Sekanje pirhov: V, na travo postavljene pirhe, se mečejo kovanci (da se zasekajo). Danes prirejajo prava tekmovanja v sekanju.

Valincanje: To je nekakšno balinanje s pirhi, ki jih spuščamo po dveh vzporedno postavljenih in dvignjenih grabljah.

Streljanje z možnarjem

AKTIVNOSTI UČENCEV

1. Izdelovanje pogrinjkov za Veliko noč.
Na spodnji povezavi imaš postopek, kako izdeláš pogrinjek. Potrudi se in v nedeljo ti pripravi pogrinjek.
<https://i.pinimg.com/originals/51/a8/50/51a850fef45f37666dd11382b32a81f.jpg>
2. Barvanje pirhov
Pomagaj pobarvati pirhe z naravnimi barvami (glej diapozitiv zgoraj).
3. Letos bo Velika noč drugačna. Preseneti družinske člane. Izdelaj čestitko in jim zaželi lepe praznike.
<https://www.pinterest.com/pin/552324341799190630/>
4. Če imaš doma mlajše brate ali sestre, se lahko v ponedeljek z njimi igraš skrivanje pirhov. Zunaj ali v stanovanju skriješ čokoladne jajčke, bratje ali sestre jih pa iščejo.
5. V parih stavkih napiši, kako so pri vas potekale priprave na Veliko noč, kakšne je bila tvoja vloga in kako ste praznovali.

Kakšno fotografijo svojih izdelkov, pa lahko pošlješ razredničarkam ali razrednikom.

Lepe velikonočne praznike!

VIRI

- prosto dostopne internetne strani: fotografije in posnetki
- knjiga Slovensko narodno izročilo, Lexis 1993
- osebni arhiv: fotografije